

טיפול בתמרורים

1. כללי

ברחובות בעיר כפר סבא מוצבים אלפי תמרורי שלט המורים לנהגים ולהולכי רגל מהי ההתנהגות הנכונה בכבישים, בצמתים, במעברי חצייה ובדרכים בכלל. למעשה בכפר סבא כ-485 רחובות ובהם מוצבים כ-4,000 תמרורים ומסומנים כ-470 מעברי חצייה על פי נתוני ה-G.I.S. תמרורים אלה חיוניים גם למניעת עומסי תנועה בכבישים ובחניונים והצבתם חשובה לזרימת תנועה חופשית בעיר. חשיבות מיוחדת בהתקנת תמרורים היא כי עצם הצבתם מסייעת בין היתר למניעת תאונות דרכים ומניעה בפגיעה של חיי אדם. תמרור הוא שלט המוצב לצד הדרך ונותן הנחיות למשתמשים בדרך. הוריית התמרור היא בבחינת חובה חוקית ואילו אי-ציות לתמרור היא עבירת תנועה. תמרור כהסדר תנועה מוגדר בתקנה 1 לתקנות התעבורה כלהלן: "כל סימון, אות או איתות, לרבות רמזור שקבעה רשות התמרור המרכזית ואשר הוצב או סומן על פי הסמכה או על פי הוראה מאת רשות תמרור כדי להסדיר את התנועה בדרכים או כדי להזהיר או להדריך עוברי – דרך". התקנה 22(א) לתקנות התעבורה קובעת כי: "עובר דרך חייב לקיים את ההוראות הניתנות בתמרור, אולם תהיה הגנה טובה לנאשם אם יוכיח שהתמרור הוצב סומן או נקבע שלא כדין". התמרורים הם הדרך הנפוצה ביותר לשליטה על הכבישים בעולם. תמרורים אלה מספקים מידע על הגבלת מהירויות ותנאי הכביש. תמרורים מכוונים בדרכים לדרכים מסויימות וליעדים ספציפיים. בעזרת התמרורים הנהגים יודעים כיצד לנהוג בדרכים, למה לצפות ולכן לנסוע. סוגי תמרורים (לפי החלוקה הנהוגה בישראל):

- תמרורי אזהרה
- תמרורי הוריה
- תמרורי מודיעין

- תמרור-סימון על פני הדרך
- רמזורים ותמרורי בקרת נתיבים (סוג מיוחד של תמרורים חשמליים המסדירים את התנועה בצמתים ובנתיבים).

בתקנות התעבורה, תשכ"א-1961 מוגדרים בחלק א' בפרק הראשון – פרשנות: "הסדר תנועה"; "תמרור"; "רשות תימרור מרכזית" ו-"רשות תימרור מקומית" כלהלן:
 "הסדר תנועה" - תמרור וכל סימן או התקן בנוי, סלול, מוצב, מסומן או מופעל, המיועד להסדיר את התנועה ואת אופן השימוש בדרך;

...

"תמרור" - כל סימון, אות או איתות לרכות רמזור, שקבעה רשות התימרור המרכזית ואשר הוצב או סומן על פי הסמכה או על פי הוראה מאת רשות תימרור כדי להסדיר את התנועה בדרכים או כדי להזהיר או להדריך עוברי דרך;

...

"רשות תימרור מרכזית" - המפקח על התעבורה שמונה לכל שטח המדינה או אדם שהמפקח אצל לו בהודעה ברשומות מסמכיותיו כרשות תימרור מרכזית, לכל שטח המדינה או לחלק ממנה;
 "רשות תימרור מקומית" - מי שהמפקח על התעבורה שמונה לכל שטח המדינה מינה אותו, בהודעה ברשומות, להיות רשות תימרור מקומית לגבי התחום או המקומות שקבעה;

-

בנוסף, בחלק ב' בפרק הראשון הודן בסמכויות נקבע בסעיף 18(ד) כלהלן:
 "18. (ד) רשות תמרור מקומית תהיה אחראית להצבתו, התקנתו, הפעלתו, סימונו, רישומו ואחזקתו של כל הסדר תנועה שבתחומה."

על פי תקנה 18(ד) שהובאה לעיל, מוטלת חובת הרישום והאחזקה של כל מערכות התמרור, השילוט, והסימון בדרכים על רשות התימרור המקומית, היא העירייה. לפיכך, העירייה היא האחראית ועליה חלה החובה לתחזוקה שוטפת ומלאה, מניעת השחתה ומניעת חבלה בכל הסדרי התנועה המותקנים בתחומה.

על רשות תימרור מקומית חלה החובה לניהול תקין של הצבת תמרורים וסימונם תוך הקפדה על ניהול מערכת של אחזקה שוטפת ורישום לצרכי תכנון, מעקב ובקרה.

במסגרת תוכנית העבודה השנתית של מבקר העירייה נערכה ביקורת בנושא טיפול העירייה בתמרורים ברחבי העיר.

מטרת הביקורת היתה לבדוק את פעילויות העירייה כרשות תמרור מקומית ונאותות הצבת התמרורים בשטח השיפוט של העירייה.

במהלך הביקורת התקיימו שיחות עם גורמים שונים מאגף הנדסה וביניהם :

- מנהלת מחלקת תחבורה
- מנהל מחלקת עבודות ציבוריות
- מנהל מחלקת חשמל

כמו כן, הביקורת קיימה שיחות עם מנהל מערכות מידע גיאוגרפי (G.I.S) במפעל המים.

הביקורת עיינה במסמכים שונים הקשורים לנושא וכן ערכה מספר סיורים ברחבי העיר בהם תועדו בתמונות מדגם של תמרורים שחלקן יוצג להלן.

2. שיטת הטיפול בתמרורים

בתקנות התעבורה תשכ"א - 1961 בפרק הראשון בחלק ב' הדין בסמכויות, מוגדרות בסעיף 18 תת סעיפים א' ו-ב' סמכויות רשות תמרור מקומית בדבר אחריותה, לאחר התייעצות עם קצין משטרה להציב, לסמן או לסלק בכל דרך שבתחומה - תמרורים, סימנים על פני הדרך וסימני עזר בדרך למעט מספר התניות לגבי תמרורים מסויימים וסימנים על פני הדרך. בנוסף, נקבע בתת סעיף (ג) כלהלן:

"(ג) רשות תמרור מקומית רשאית, בהסכמת רשות תמרור מרכזית

ובהתייעצות עם קצין משטרה, לקבוע כל הסדר תנועה שלגביו לא ניתנו

הוראות על פי תקנות משנה (א) ו-(ב)".

הביקורת מצאה כי אגף הנדסה אחראי על הצבת ואחזקת הסדרי התנועה בעיר: מחלקת עבודות ציבוריות מבצעת תחזוקה שוטפת של הסדרי התנועה בעיר למעט רמזורים ותמרורים מוארים המוחזקים על ידי מחלקת חשמל.

2.1 הצבת תמרורים והנהגת הסדרי תנועה חדשים מבוצעים על ידי מחלקת עבודות ציבוריות רק לאחר אישור ההסדר החדש בועדת התנועה של העירייה והמצאת פרוטוקול חתום של ועדת תנועה למחלקה יחד עם קבלת תרשים ביצוע (סקיצה) המשורטט על ידי מנהלת מחלקת תחבורה של אגף הנדסה.

הצבת תמרורים חדשים מבוצעות, כאמור, לאחר אישור בקשות של תושבים, מנהלת מחלקת תחבורה, ראש העיר וגורמים שונים בעירייה. בנוסף מאושרים הצבת תמרורים שונים עקב תאונות דרכים וביצוע עבודות פיתוח שונות בעיר.

2.2 **הביקורת מצאה כי קיים חסר בתמרורים שונים (ראה להלן). כך לדוגמא, הביקורת מצאה בסיורים ברחבי העיר כי קיימים מעברי חצייה רבים ללא תמרור כלל או תימרור חלקי של תמרור: "ג-7 (מקום מעבר חצייה להולכי רגל)" המותקן בצד אחד של הדרך ולא משני צידי הדרך כמתחייב מלוח התמרורים כמפורט ב-"הודעת התעבורה (קביעת תמרורים), תש"ל-1970".**

מהנדס הרשות בתגובתו לממצאי הביקורת כתב: "בהצבת תמרורי ג-7, על פי הנחיות משרד התחבורה, אופן הצבת תמרורים אלה יעשה: "במקומות בהם לא מתאפשר קשר עין טוב עם הנהג המתקרב, או במקומות בהם מעבר החצייה הינו בקטעי הדרך, ואין להציבם בצמתים מרומזרים."

כלומר הצבת תמרורים אלה, אינה גורפת, אלא נתונה לשיקול דעת מהנדס התנועה, ועל כן דוגמא זאת אינה קבילה."

הביקורת מציינת כי חלק מהדוגמאות שהיא הביאה בדוח זה הן דוגמאות העונות להנחיות המוזכרות בתגובת מהנדס הרשות ובכל מקרה לא מדובר בצמתים מרומזרים.

בנוסף, הביקורת מעירה כי מנהלת מחלקת התחבורה מסתמכת על חוברת "תקנות והנחיות להצבת תמרורים" משנת 1997 ואין בידה הנחיות מעודכנות יותר.

לאור חשיבות תקינותם של כלל התמרורים והסדרי התנועה בעיר הביקורת ממליצה על מעורבות יתר של מנהלת מחלקת תחבורה, כיועצת לתחבורה בנושא הצבת והסדרת התמרורים והסדרי התנועה בעיר.

לאור חשיבות הסדרי התנועה הן מבחינת הימצאותם והן מבחינת תקינותם ולאור מחוייבותה של רשות תמרור מקומית, בין היתר להפעלתו, סימונו ואחזקתו של כל הסדר תנועה שבתחומה כקבוע בסעיף 18(ד) שהובא לעיל, הביקורת ממליצה להנהיג תוכנית עבודה יזומה, שוטפת לפי אזורים, בפרקי זמן קבועים לאחזקה מלאה של התמרורים והסדרי התנועה השונים. הביקורת ממליצה כי בתוכנית עבודה זו יוקפד בין היתר, על בדיקת רענון, צביעה, תיקון, חיזוק וכו' של התמרורים בכל אזורי העיר. הביקורת ממליצה כי המחלקות אשר ישתתפו בהפעלת התוכנית תהיינה מחלקת עבודות ציבוריות, מחלקת חשמל, מחלקת גנים ונוף ובליווי מנהלת מחלקת התחבורה כיועצת תנועה.

2.3 הביקורת מצאה כי מנהלת מחלקת תחבורה של העירייה המשמשת כמהנדסת התנועה של העירייה לא מבצעת בדיקה פרטנית לאחר הצבת הצבת כל תמרור שאכן הוצב בהתאם לסקיצה אותה הכינה, אלא מבצעת בדיקות התאמת הביצוע לתוכנית באופן חלקי. הביקורת ממליצה כי מנהלת מחלקת תחבורה של העירייה המשמשת כמהנדסת התנועה של העירייה תבצע בדיקה פרטנית לאחר הצבת כל תמרור כדי לוודא את הצבתו הנכונה מבחינה הנדסית וחוקית וכן את התאמתו למקום בו הוצב בפועל.

תגובת מהנדס הרשות לממצאי הביקורת: "דרישה זאת, אינה מעשית ומיותרת. הצוות במחלקת עבודות ציבוריות, סגן מנהל מחלקה, מר זכי סקעת, מספיק מקצועי ומיומן, ובדיקתי הפרטנית בשטח אינה דרושה, למעט מקרים שבהם באה הדרישה מהשטח. הביקורת מעירה כי אם כל הכבוד לעובדי עירייה אחרים, שמיומנותם ומקצועיותם אינה מוטלת בספק, הרי שלמנהלת מחלקת התחבורה האחריות על פי הגדרת תפקידה ולכן, אחריות זאת לא ניתנת על פי הבנת הביקורת לחלוקה כלשהי.

2.4 סימון כבישים וצביעה של נתיבים, חיצים, קווי עצירה, מעברי חצייה וכו' מבוצע באחריות מחלקת עבודות ציבוריות על ידי קבלן חיצוני. הביקורת לא מצאה כי קיימת הנחייה בחוק או בתקנה המחייבת

לחדש את הסימונים על פני הדרך מדי פרק זמן קבוע. יחד עם זאת, קיים תו תקן לצביעה.

הביקורת מצאה כי מעבר לצביעה על פי השחיקה ו/או על פי קריאות מוקד ברחבי העיר מתבצעת, בהתאם להנחיית ראש העיר, צביעה של הצירים הראשיים 4 פעמים בשנה וצביעה ברחובות פעמיים בשנה.

התב"רים לנושא סימוני כבישים (כפי שנמסר לביקורת על ידי יועץ גזבר העירייה) מסתכמים במשך השנים כלהלן:

- שנת 2006 : 241,000 ₪
- שנת 2007 : 769,000 ₪
- שנת 2008 : 785,000 ₪

בנוסף, ישנו תב"ר כללי אך ורק לתמרורים מוארים בהיקף של 500,000 ₪ והביצוע מתוך תב"ר זה, כלהלן:

- שנת 2005 : 25,000 ₪
- שנת 2006 : 140,000 ₪
- שנת 2007 : 27,000 ₪
- שנת 2008 : 10,000 ₪

למחלקה לעבודות ציבוריות, בתקופת עריכת הביקורת, תקציב שנתי שוטף של כ- 910,900 ₪ (על פי נתונים שנמסרו לביקורת על ידי מנהלת החשבונות הראשית של העירייה) המיועד לצבע ולתמרורים לא כולל תב"רים שונים לשיפוץ ושדרוג כבישים ומדרכות שייתכן ויש גם בהם תקציבים מיועדים לצבע ותמרורים.

יתר על כן, ישנן הרשאות שונות של משרד התחבורה, מדי שנה, המהוות השתתפות בהיקף של 70% בפרוייקטים שונים ומוגדרות לסימון כבישים והתקני בטיחות, בהיקפים כלהלן:

- שנת 2005 : 200,000 ₪
- שנת 2006 : 93,173 ₪
- שנת 2007 : 139,754 ₪
- שנת 2008 : 139,754 ₪

חניית נכים שמורה למספר לוחית רישוי אחת מאושרת בוועדת תנועה. התמרור המסמן זאת מוצב בשטח לאחר שסגן מנהל מחלקת עבודות ציבוריות בודק מול הנכה המבקש האם ברשותו חנייה פרטית נגישה בחצר ביתו. סגן מנהל מחלקת עבודות ציבוריות הוא זה שקובע בתיאום עם הנכה את מיקום החניה בשטח הציבורי לאחר הבדיקה כאמור.

הביקורת ממליצה כי יוקפד לקבל ממבקש הקצאת מקום חנייה לנכה, הצהרה בכתב, על כי אין בבעלותו חנייה פרטית נגישה עוד בטרם הנושא יובא לאישור ועדת תנועה.

בנוסף הביקורת מצאה כי נכה אשר אושרה בקשתו להקצאת מקום חנייה בשטח הציבורי נדרש לשלם סך של 150 ₪ עקב כך. מנהל מחלקת עבודות ציבוריות מסר לביקורת כי לא ידוע לו מי אישר גביית סכום זה והאם זה חוקי ולדבריו זו "ירושה שקיבלנו".

מנהלת מחלקת הגבייה ענתה לשאלת הביקורת בנוגע לתשלום זה: "לא אנחנו קובעים את הסכום יתכן והסכום נקבע ע"י חוקי עזר. התושב מגיע אלינו לשלם בקוד שובר (155) שזה חניית נכים, סכום שקבעו לו לשלם...". הביקורת מצאה כי סכום התשלום מזוכה למחלקת עבודות ציבוריות בסעיף החזר מחברת ביטוח.

הביקורת בדקה חוקיות תשלום זה מול התובע העירוני מהלשכה המשפטית של העירייה, אשר ענה לביקורת כי לאחר בדיקתו לא מצא כל אסמכתא חוקית לגביית אגרה לסימון חניית נכה בחוק עזר או בכלל. יתר על כן, בתשובתו ציין כי העניין נבדק על ידו גם מול עיריות אחרות ולדבריו לא מצא אף עירייה אשר גובה תשלום כגון זה.

הביקורת תמחה על כי נכה הזקוק לחנייה שמורה, עקב מוגבלותו, נדרש לשלם, בגין הצבת תמרור חנייה לנכה, סכום כספי ובפרט שלא ברור לביקורת על סמך מה נגבה סכום זה. לא רק זאת, הביקורת מבקשת לציין כי לדוגמא, סימון מעטפות בכניסות לחצרות בתים מבוצעת לכל דורש, על ידי מחלקת עבודות ציבוריות,

ללא כל תשלום.

לפיכך, הביקורת ממליצה כי חוקיות גביית תשלום זה תיבדק על ידי היועצת המשפטית לעירייה ובהתאם ייקבע המשך גביית סכום זה מנכים.

בסיורים בהם דגמה הביקורת מדגם של תמרורים, הביקורת מצאה כי ישנם תמרורי חניית נכה שמספר הרכב מוטבע בהם בתחתית התמרור ומאידך ישנם תמרורים בהם מספר הרכב מוטבע בהם בחלק העליון של התמרור.

הביקורת מצאה כי אין הנחייה חוקית למקום רישום מספר הרכב אולם ניתן להוסיף את מספר הרכב בשלט נפרד כתוספת התניה.

לפיכך, הביקורת ממליצה כי תונהג אחידות בתמרורי חנייה לנכים ובכולם יוסיפו את מספר רכב הנכה בשלט התניה נפרד כך שיתאפשר גם שימוש חוזר בתמרור ותישמר האחידות.

2.6 בתקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל - 1970 נקבע בחלק ח':

"התקנת סידורים מיוחדים לנכים בנין ציבורי" כלהלן:

"8.03.01 חניה תיקון תשס"ה

(א) בחניה של בנין ציבורי ובחניון ציבורי יוקצו מקומות חניה

נגישים שמידותיהם ומאפייניהם יתאימו לתנאים המפורטים

בסעיף הדן בחניות נגישות בת"י 1918 חלק 2.

(ב) דרך נגישה תחבר בין מקום חניה נגיש לבין מעלית או כניסה

נגישה לבנין כאמור בפרט 8.04, או לנכס.

(ג) מקומות חניה נגישים ימצאו קרוב, ככל האפשר, למעלית

הבנין או לכניסה הנגישה לבנין או לנכס, וקרוב, ככל האפשר,

לדרך נגישה מקורה, אם קיימת; בבנין בעל כמה כניסות

נגישות וחניות סמוכות אליהן, יפוזרו מקומות החניה

הנגישים בסמוך לכל הכניסות הנגישות; בחניונים ציבוריים,

מקומות החניה הנגישים ימוקמו קרוב אל הדרך הנגישה
והכניסה הנגישה לחניון.

(ד) מספר מקומות החניה הנגישים יהיה כמפורט להלן:

מספר מינימלי של מקומות חניה נגישים			
מספר מקומות חניה	סך הכל	רכב רגיל	רכב גבוה
עד 25	1	-	1
26 עד 50	2	1	1
51 עד 75	3	2	1
76 עד 100	4	3	1
101 עד 150	5	4	1
151 עד 200	6	5	1
201 עד 300	7	6	1
301 עד 400	8	7	1
401 עד 500	9	7	2
1,000 עד 501	2% מכלל מקומות החניה	ראה פרט משנה (ה)	
יותר מ-1,000	12% + 1% מכלל מקומות החניה	ראה פרט משנה (ה)	

"רכב גבוה" - רכב בעל התקן העלאה, כגון מעלון אנכי (אנכון), המאפשר כניסה אל הרכב ויציאה ממנו בישיבה בכיסא גלגלים.

(ה) מקום חניה נגיש אחד לפחות לרכב גבוה יוקצה לכל 8 או חלק מ-8 מקומות חניה נגישים.

(ו) בחניונים מקורים, שבהם לא ניתן, מבחינה הנדסית, להקצות מקומות חניה נגישים לרכב גבוה - יהיו מקומות החניה קרובים ככל האפשר לכניסה נגישה לבנין, ודרך נגישה תחבר בין מקום החניה לבין הכניסה לבנין.

"...

בפרשנות לתקנות - "התקנת סידורים מיוחדים לנכים בבנין ציבורי", אשר חלקן הובאו לעיל, מפורטים מהם סוגי הבניינים המוגדרים כבניין ציבורי וכן מוגדר מקום חנייה נגיש כ- "מקומות חניה המתאימים לכלי רכב של נכים או לכלי רכב המובילים נכים";

הביקורת מצאה כי נושא כמות החניות לנכים בחניונים הציבוריים והתאמתם לתקנות בתוקף לא נבדק על ידי מנהלת מחלקת תחבורה על אף שענתה לשאלת הביקורת כי קיימת תקנה לגבי כמות חניות לנכים

בחניונים ציבוריים (ראה תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל-1970 [עדכון 52 - 1/9/2006]).

הביקורת לא מצאה ולא הומצאו לה הנחיות בכתב מטעם מהנדס הרשות או גורם מקצועי מוסמך אחר לגבי מספר חניות נכים אותן יש לסמן בחניונים ציבוריים ולדברי מנהל מחלקת עבודות ציבוריות, מנהלת מחלקת תחבורה מטפלת בנושאים כאלו דרך ועדת תנועה ומחלקת עבודות ציבוריות מבצעת את הנחיות הוועדה.

החניונים הציבוריים שבבעלות עיריית כפר סבא מתופעלים ומטופלים על ידי החברה הכלכלית לפיתוח כפר סבא. מהחברה הכלכלית נמסר לביקורת כי מספר החניות לנכים בחניונים ציבוריים נקבע על פי התקנים שבתקנות התכנון והבנייה, נתון שלכאורה, אינו מדוייק לאור הדוגמאות המובאות בהמשך סעיף זה.

לדעת הביקורת, תקני החנייה אשר נקבעו בתקנות התכנון והבניה לגבי מספר מקומות חנייה נגישים חייבים להישמר כלשונם ויש לסמן בהתאם במקומות החנייה הציבורית.

להלן, יוצגו תוצאות בדיקה מדגמית של מצבת חניות נכים בחניונים ציבוריים, אותה ערכה הביקורת:

בדוח מבקר העירייה מספר 28 לשנת 2004 ערכה הביקורת דוח בנושא חנייה בעיר. בדוח זה ערכה הביקורת בדיקה של מספר מקומות החנייה בפועל המסומנים כחנייה לנכים בחניונים ציבוריים של העירייה שהחנייה בהם בתשלום.

יועץ התנועה של העירייה דאז, מסר בזמנו לביקורת כי אין חוק המגדיר מהו המספר המינימאלי להקצאת מקומות חנייה לנכים בחניונים ציבוריים.

יחד עם זאת, הוסיף אז, כי בהיעדר מסגרת חוקית קיימת לדבריו חוברת תקנים בהוצאת משרד התחבורה המגדירה בין היתר את הקצאת מקומות החנייה לנכים בהתאם לגודל החניון.

בבדיקתה מצאה אז הביקורת חוסר של 8 מקומות חנייה שאמורים היו להיות מסומנים כחניית נכים.

הביקורת המליצה אז לדאוג לאלתר להקצאת מקומות חנייה לנכים במספר של לא פחות מהתקנים שקבע משרד התחבורה בחניונים הציבוריים בהם נמצא כי מספר חניות לנכים נמוך מהתקן.

מנכ"ל החברה הכלכלית בעת ההיא הגיב להמלצה זו: "לעניין הקצאת מקומות חנייה לנכים בחניוני העיר, אטפל בנושא זה בדחיפות."

הביקורת ערכה בדיקה חוזרת באותם 11 חניונים אל מול התקן הקיים המחייב, שהובא לעיל, בה עלו הממצאים להלן:

תקנות 2009 ²		תקנות 1970 ¹		מקומות חניית נכים קיימים	סך מקומות חנייה	חניון ציבורי בתשלום
פערים	חנייה	פערים	חנייה			
-3	4	-3	4	1	100	נחשון
-2	3	-2	3	1	52	כנרת/ארבל
-2	4	-2	4	2	97	ששת הימים
-1	3	-	2	2	30	עמרמי
-1	3	-	2	2	30	הרצל
-1	3	-	2	2 ³	30	תל חי
-	3	+1	2	3	45	דוד אלעזר
-	3	+1	2	3	30	הבנים/עמרמי
+1	5	+1	5	6	126	המייסדים
-	3	+1	2	3	47	בית ספיר
<u>-9</u>	<u>34</u>	<u>-3</u>	<u>28</u>	<u>25</u>	<u>587</u>	<u>סה"כ</u>

ממצאי הבדיקה מעלים כי לעומת הממצאים בדוח מס' 28 של מבקר העירייה הוצבו 8 תמרורים חדשים בחניונים שנבדקו אולם בפועל לא על פי המתחייב בתקנות, כך שחסרים עדיין מקומות חניה לנכים. יוצא מכך אפוא כי עדיין קיימים חניונים שמספר מקומות החנייה לנכים בהם, נמוך מהתקנות המחייבות. הביקורת ממליצה כי ייערך סקר בכל החניונים הציבוריים בעיר המוגדרים

¹ ראה תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל-1970 [עדכון 52 - 1/9/2006].

² ראה תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות) (תיקון מס' 5), התשס"ט-2009.

³ קיימים 2 תמרורי חניית נכים אך רק חנייה אחת צבועה.

ככאלה בתקנות התכנון והבנייה, בין בתשלום ובין שאינם בתשלום ויסומנו
בכולם חניות לנכים כמתחייב בתקנות הן בהיבט המספרי והן בהיבט ההנדסי
כך שמידות ומאפייני החנייה יתאימו לתנאים המפורטים בסעיף הדין
בחניות נגישות בתקן ישראלי 1918 חלק 2.

יתר על כן, הביקורת ממליצה כי גורם אחד ירכז את הטיפול בנושא מכיוון
שברחבי העיר קיימים מספר סוגים של חניונים ציבוריים הן באחריות
העירייה, הן באחריות החברה הכלכלית והן באחריות גופים פרטיים ו/או
ציבוריים שונים.

בעקבות העדכון בשנת 2009 של תקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר, תנאיו
ואגרות) (תיקון מס' 5), התשס"ט-2009 נקבעו תקני חניית נכה חדשים
ומחמירים, כלהלן:

"סימן ז': מקומות חנייה

- הקצאת מקומות חנייה נגישים 8.110 (א) במקום חנייה של בניין ציבורי, בחניון ציבורי ובמקום חנייה במקומות עבודה, יוקצו מקומות חנייה נגישים לרכב רגיל ולרכב גבוה כאמור בפרט משנה (ה) (בסימן זה – הטבלה). ...
- (ד) חנייה נגישה תהיה לפי ת"י 1918 חלק 2 בסעיף הדין בחניות נגישות, למעט ההוראות לעניין מספר מקומות החנייה.
- (ה) **מספר מקומות החנייה הנדרשים:**

טור ב'

טור א'

מספר מזערי של מקומות חנייה נגישים			מספר מקומות חנייה הנדרשים על פי התוספת לתקנות החנייה
לרכב גבוה	לרכב רגיל	סה"כ	
1	--	1	10-4
1	1	2	25-11
1	2	3	50-26
1	2	3	75-51
2	2	4	100-76
2	3	5	150-101
2	4	6	200-151
3	4	7	300-201
3	5	8	400-301
3	6	9	500-401
מקום חנייה נגיש אחד לפחות לרכב גבוה יוקצה לכל 6 או חלק מ-6 מקומות חנייה נגישים נוספים"			1000-501
			יותר מ-1000
			9 + 2% מכלל מקומות החנייה מעל 500
			19 + 1% מכלל מקומות החנייה מעל 1000

תגובת מהנדס הרשות: "מצבת חניות נכים בחניונים ציבוריים:

הקצאת תאי חניה לנכים, בהתאם לתקנות התכנון והבניה, מתבצעת בכל תכנון חדש של חניונים ציבוריים שמובאים להיתר ולוועדה באגף הנדסה, הן מההיבט המספרי והן מההיבט ההנדסי, בהתייעצות עם יועץ נגישות.

בכל מקרה, מקובלת עלינו המלצת הביקורת לבצע סקר, בכפוף לתקצוב הסקר. " **הערת הביקורת:** הביקורת מציינת כי התייחסותה לעיל, היתה לגבי חניונים קיימים ולא חניונים ציבוריים שייבנו בעתיד. בנוסף, הביקורת מציינת כי כפר סבא הוכרזה כקהילה נגישה ולכן אין כל ויכוח כי יש להתאים את מספר תאי החניה לנכים לתקנות. זאת ועוד, הביקורת מבקשת להדגיש כי כשמדובר על עשרות בודדות של חניונים ציבוריים, (לגבי 11 מהם הביקורת כבר הכינה את ה-"סקר"), לא מתקבל התירוץ של התניית פתרון הבעיה בסקר ובתקציב.

2.7 בתקנות התעבורה, תשכ"א-1961, המוזכרות לעיל, נקבע בסעיף 18(ד):

"(ד) רשות תמרור מקומית תהיה אחראית להצבתו, התקנתו, הפעלתו,

סימונו, רישומו ואחזקתו של כל הסדר תנועה שבתחומה."

על פי תקנה זו מוטלות החובות המפורטות בה, לרבות רישומו של כל הסדר תנועה על רשות התמרור המקומית בתחום השיפוט שלה.

בשנת 2001 לערך, הוקמה שכבת תמרורים בתוך מערכת המיפוי הגיאוגרפי (G.I.S.) של העירייה. במסגרת מיפוי העיר נרשמו התמרורים הקיימים בעיר וכן הוקלדו לתוך המערכת פרוטוקולים של ועדות תנועה החל משנת 1989.

הביקורת מצאה כי רוב התמרורים בעיר הוצבו לפני הקמת המערכת הממוחשבת ובעת הכנסת הנתונים לא נמצאו החלטות ועדת תנועה לכל תמרור מוצב.

הביקורת מצאה כי לא ניתן למנות באופן אוטומטי את כל הנתונים המוזנים במערכת שבה רשומים. לפי נתונים שהמציא לביקורת מנהל מערכת מידע גיאוגרפי מתוך סה"כ כ- 4,000 תמרורים (בלי רמזורים), 2,609 (65%) תמרורים אינם מקושרים להחלטת ועדת תנועה ועוד 1,391 (35%) תמרורים שכן מקושרים להחלטת ועדת תנועה. מדובר הן בתמרורים שבאחריות משרד התחבורה והן בתמרורים שבסמכות העירייה. כן, מצאה הביקורת כי יתכן

וקיימת במערכת בעיה תפעולית ולא ניתן למנות במדויק את מספר התמרורים שאושרו בוועדת תנועה ובפועל לא הותקנו. כך למשל, נמצאו 344 תמרורים שיש להם תאריך החלטת ועדת התמרורים, היינו אושרו בוועדה, אך לא דווח להם תאריך הצבה. יתכן שתמרורים אלה לא הוצבו כלל, למרות שאושרו בוועדה.

מנהל מערכת מידע גיאוגרפי, בעקבות פניית הביקורת בנושא זה גילה את הבעיה והבטיח כי היא תתוקן בדחיפות.

יתר על כן, הביקורת מצאה כי מחלקת עבודות ציבוריות מעדכנת את המערכת באופן קבוע משנת 1997 ואין במחלקה לעבודות ציבוריות רישום ולא נשמר תיעוד לגבי ביצוע התקנת תמרורים.

לפיכך, קיימים ומותקנים ברחבי העיר תמרורים שלא מעודכנים במערכת הממוחשבות ו/או ללא תיעוד של ההחלטה ("אסמכתאות") להקמתם ולעומת זאת, רשומים במערכת תמרורים שככל הנראה לא קיימים בפועל בשטח.

מנהלת מחלקת התחבורה מסרה לביקורת כי משרד התחבורה מממן סקר תמרורים אך היא לא יזמה פנייה למשרד התחבורה לצורך קבלת תקציב לעריכת סקר תמרורים מקיף, אלא פנתה בחודש יוני 2008 לסגן ראש העיר הממונה על התנועה ולמהנדס הרשות על הצורך בעריכת סקר תמרורים. בפנייתה זו כתבה:

"ברחבי העיר קיימים מספר לא מועט של תמרורים שאין להם אישור ועדת תנועה (ב- G.I.S מוגדרים כלא מקושרים) דבר זה הינו בעייתי מבחינת מחלקת רשות החניה שאמורה לאכוף.

כמו כן, מנוע החיפוש של התמרורים ב- G.I.S הינו בעייתי לדעתי חייבים לבצע בדחיפות סקר תמרורים בעיר ואישורם מול עדכון ושדרוג ה- G.I.S".

הביקורת מצאה כי לפנייתה זו של מנהלת מחלקת התחבורה לא היה המשך טיפול או התייחסות כלשהי. תוכן מכתבה זה של מנהלת מחלקת תחבורה מחזק את הצורך לערוך בהקדם סקר תמרורים מקיף בעיר.

הביקורת ממליצה על עריכת סקר תמרורים מקיף במימון משרד התחבורה או במימון אחר אשר כתוצאה מעריכתו יושלמו כל האישורים החסרים ותאושר התקנת תמרורים חסרים. בנוסף, הביקורת ממליצה כי תיערך הדרכה לכלל הגורמים המתאימים בעירייה, לתפעול מלא ונכון של מערכת ה-G.I.S.

הביקורת מצאה כי בחודש נובמבר 2003 נשלחה פנייה לרשויות התימור המקומיות בדבר הפעלת תוכנת מחשב לאחזקת רישום התמרורים ברשויות התימור המקומיות ממנהל אגף תכנון תחבורתי במשרד התחבורה. (ראה נספח א').

על פי מכתב זה מזכירים כי מבקר המדינה וועדת ביקורת המדינה של הכנסת דרשו ממשרד התחבורה לפקח על קיומה בפועל של תקנה 18(ד) לתקנות התעבורה תשכ"א-1961, בכל רשויות התימור המקומיות. הרשויות המקומיות בחלקן הגדול, אינן מקיימות את התקנה. כתוצאה מכך, ישנן שתי תופעות שליליות עיקריות מחד, אי סדרים בניהול הצבת התמרורים בשטח ומאידך, חוסר אפשרות לתת גיבוי אמיתי לאכיפת עבירות תנועה וחנייה.

במכתב זה הביע משרד התחבורה את נכונותו לסייע על ידי מימון סקר בסיסי של המצב הקיים של התמרורים והסימונים ביישוב, במטרה ליצור קובץ נתונים במימון של 70% מעלות הסקר כפי שיוצע על ידי הרשות המקומית.

פנייה זו, מצביעה מצד אחד על החובה המוטלת על העירייה לניהול תקין של הצבת תמרורים והסדרי תנועה נוספים על פי הכללים המחייבים לצרכי תכנון, ביצוע אחזקה ובקרה משפטית ומצד שני, על נכונות של משרד התחבורה לתקצב 70% מעלות ביצוע סקר מצאי למצב הקיים של התמרורים והסימונים על הדרך כפי שיוצע על ידי הרשות המקומית.

הביקורת רואה ליקוי בחוסר נקיטה בפעילות יזומה מצידם של הגורמים המקצועיים בעירייה יחד עם אי ניצול מימון משרד התחבורה, בפרט לאור המצב הירוד של רישום מצאי התמרורים והסדרי התנועה בעיר, כמפורט לעיל ושבה וממליצה כי ייערך בהקדם סקר מקיף ומלא של מצאי תמרורים

והסדרי התנועה בעיר.

למנהל מערכות מידע גיאוגרפית (G.I.S) ידוע כי קיימים במערכת תמרורים המסומנים במפת ה - G.I.S ללא אישור (מופיע כלא מקושר), או שמסומן תמרור כמאושר, אך לא קיים קישור למסמך המאשר עקב כך שהחלטה התקבלה בעבר וקיימת בעיה בתיעוד שלה וכו'. (ראה נספח ב') מערכות מידע גיאוגרפיות מבוססות על עדכונים שוטפים ומלאים של שכבות המיפוי. בפועל, הביקורת מצאה כי קיימת בעיה של אי דיווח מלא ושוטף לעדכון שכבות המיפוי במערכת הן בהיבט של עדכוני תנועה כגון - עמודי תמרורים ותמרורים, מעברי חצייה, תמרור דרך על הכביש, רמזורים, חניונים ציבוריים וכו'. לאור כך, בפועל הנתונים ושכבות המידע במערכת המידע הגיאוגרפי של העירייה אינם מעודכנים.

הביקורת שבה וממליצה כי ייערכו הדרכות ורענונים למשתמשים במערכת ה - G.I.S יחד עם הקפדה שוטפת של עדכוני השכבות.

תגובת מהנדס הרשות בשם מנהלת מחלקת תחבורה: "סקר תמרורים, במימון משרד התחבורה (השתתפות של כ- 70%), בוצע עם הקמת מערכת התמרורים של העירייה". הביקורת מעירה כי לא הומצאו לה ולא נמצאו מסמכים אשר יעידו על כי אכן היתה השתתפות כזאת ואם היא היתה, האם אכן שימשה לסקר התמרורים. זאת ועוד, פניית מנהל אגף בכיר לתכנון תחבורתי במשרד התחבורה אל ראשי הרשויות בנובמבר 2003 מתייחסת למערכות הרישום של התמרורים הקיימות כבר ברשויות ולא מתוחזקות כראוי וגם לעריכת סקר מצאי התמרורים ברשות. גם מנהלת מחלקת התחבורה בפנייתה אל סגן ראש העירייה הממונה על התנועה ולמהנדס הרשות, מזכירה את החובה הדחופה לעריכת סקר תמרורים בעיר. מנהלת מחלקת התחבורה בהתייחסותה לממצאי הביקורת מסרה כי פנייתה הטלפונית למשרד התחבורה בנושא מימון סקר תמרורים נענתה בכך שיש לפנות בבקשה למשרד התחבורה במסגרת בקשות למימון פרויקטים על ידי המשרד. הביקורת לא מצאה כל מסמך כי אכן הוגשה בקשה כזאת.

2.8 הביקורת סיירה ברחובות העיר ותיעדה כאמור, בתמונות, תמרורים והסדרי תנועה שונים. הביקורת מצאה כי קיימים תמרורים והסדרי תנועה שונים המוסתרים באופנים שונים על ידי צמחייה. במרבית המקומות הצמחייה המסתירה היא צמחייה בשטח הציבורי ואחריות הטיפול בה היא של מחלקת גנים ונוף.

הביקורת מצאה כי מנהלת מחלקת תחבורה לא הינחתה את מחלקת גנים ונוף לטפל באופן יזום ושוטף ולדאוג לגיזום נחוץ של צמחייה הסמוכה לתמרורים, רמזורים והסדרי תנועה נוספים. (ראה תמונות בפרק 3, להלן) הביקורת מצאה כי גם מחלקת עבודות ציבוריות לא תיאמה מול מחלקת גנים ונוף את הטיפול בצמחייה הסמוכה לתמרורים.

הביקורת ממליצה כי מנהלת מחלקת תחבורה תוציא הנחיות כתובות לגבי תחזוקה נאותה ויחד עם מנהלי מחלקות עבודות ציבוריות, חשמל וגנים ונוף ייקבע אופן שיתוף הפעולה הנדרש לטיפול שוטף וקבוע במפגעים הקשורים להסדרי תנועה ותמרור.

תגובת מהנדס הרשות בהתאם להתייחסות מנהלת מחלקת התחבורה :
 "באופן שוטף מדובר בעבודה יום יומית של עשרות רבות של מפגעים וטיפול תחזוקה שוטפים אנו משתדלים ועובדים ישירות מול מנהלי אזורים ומנהלי מחלקות.
 תוך כדי מחלקת תחבורה תחיד ותוציא נוהל בנושא להטמעתו והסדרתו מול מחלקת גנים ונוף."

הביקורת מצאה כי באזורים מסויימים בעיר קיימת תופעה של השחתה וגניבת תמרורים. (ראה תמונות בפרק 3, להלן)

3. תמונות מצב מן השטח

במהלך החודשים נובמבר ודצמבר 2008 ובמהלך חודש ינואר 2009 הביקורת ערכה סיורים ברחבי העיר באותם מסלולים ברחובות שונים ובדקה את מצב התמרורים בצמתים וברחובות שונים. הביקורת תיעדה בתמונות תמרורים פגומים רבים הן בסיורים שערכה בתחילת חודש נובמבר 2008 והן בהפרש של חודשיים בסיורים אותם ערכה הביקורת באותו מסלול בתחילת חודש ינואר 2009.

להלן ממצאים משווים משני הסיורים המהווים מדגם מייצג של התמרורים בעיר:

צומת ויצמן/כצנלסון - תמרור הוריה מקושקש

צולם ב- 6.1.09

צולם ב- 4.11.08

רחוב תל חי - תמרור חניית נכה מוסתר על ידי שיח.

צולם ב- 6.1.09

צולם ב- 4.11.08

צומת טשרניחובסקי/ויצמן- תמרור מסתיר תמרור הוריה

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

רח' שיבת ציון - צומת ללא תמרור הוריה

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

רח' אז"ר יציאה מחניון תיכון כצנלסון ללא תמרור הוריה

צולם ב-6.1.09

צולם 4.11.08

רח' גאולה/החרמון - תמרור הוריה מוסתר על ידי עץ

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

רח' הכרמל תמרור חניית נכה מעוקם

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

צומת סוקולוב-בן גוריון ללא תמרור הוריה על אי התנועה

צולם ב-6.1.09

צולם 4.11.08

כניסה לרח' אגרון מרח' ששת הימים - תמרור מודיעין מוסתר על ידי עץ

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

יציאה מחניון תיכון הרצוג לרח' אז"ר - תמרור הוריה מעוקם ומקושקש

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

רח' דוד אלעזר/מוטה גור - תמרור הוריה מוסתר על ידי שלט רחוב

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

רח' עמרמי - תמרור הוריה דהוי

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

צומת סוקולוב/ששת הימים - תמרור הוריה מואר לא מכוון

צולם ב-6.1.09

צולם ב-4.11.08

ממצאי מדגם התמרורים שהוצגו לעיל, מהווים מדגם של תמרורים שנצפו ברחובות העיר, בהם סיירה הביקורת בהפרש של חודשיים.

להלן מוצגות מספר תמונות נוספות להמחשת ליקויים נוספים בתמרורים:

**רחוב הארזים - מעבר חצייה
ללא תמרורים כלל**

צולם ב- 6.1.09

**רחוב המייסדים - מעבר חצייה עם
תמרור ג-7 בצד ימין של הדרך בלבד**

צולם ב- 6.1.09

**כיכר הגליל/אז"ר - ללא תמרורי
מעבר חצייה וללא תמרורי הוריה**

צולם ב- 6.1.09

**רחוב ההגנה - תמרור מוסתר
על ידי שלט רחוב**

צולם ב- 6.1.09

**רחוב ששת הימים -
תמרור הוריה מסובב**

צולם ב- 6.1.09

**רחוב הגלעד - ללא סימון
מעבר חצייה על הכביש**

צולם ב- 6.1.09

רחוב רופין - תמרור עצור מסובב

צולם ב-6.1.09

דרך הפועל ללא תמרורי מעברי חצייה וללא חיצי הכוונה

צולם ב-6.1.09

4. מסקנות והמלצות

4.1 הביקורת מצאה כי קיימים ליקויים שונים בתמרורים וכי קיים חסר בתמרורים שונים.

לאור חשיבות הסדרי התנועה הן מבחינת הימצאותם והן מבחינת תקינותם ולאור מחוייבותה של רשות תמרור מקומית, בין היתר להפעלתו, סימונו ואחזקתו של כל הסדר תנועה שבתחומה כקבוע בסעיף 18(ד) בתקנות התעבורה תשכ"א-1961 הביקורת ממליצה להנהיג באופן שוטף אחזקה מלאה של התמרורים והסדרי התנועה השונים. הביקורת ממליצה על ביצוע צביעה, תיקון, חיזוק וכו' של התמרורים בכל אזורי העיר.

הביקורת ממליצה כי המחלקות אשר ישתתפו בהפעלת התוכנית תהיינה מחלקת עבודות ציבוריות, מחלקת חשמל, מחלקת גנים ונוף ובליוי מנהלת מחלקת התחבורה כיועצת תנועה.

4.2 הביקורת מצאה כי מנהלת מחלקת תחבורה של העירייה המשמשת מהנדסת התנועה של העירייה לא מבצעת בדיקה פרטנית לאחר הצבת כל תמרור שאכן הוצב בהתאם לסקיצה אותה הכינה, אלא מסתמכת על צוות ההתקנה ומבצעת בדיקות התאמת הביצוע לתוכנית באופן חלקי.

הביקורת ממליצה כי מנהלת מחלקת תחבורה של העירייה המשמשת כמהנדסת התנועה של העירייה היא האחראית על פי הגדרת תפקידה ועל כן אחריות זו לא ניתנת לחלוקה ולפיכך על מנהלת מחלקת התחבורה לבצע בדיקה פרטנית לאחר הצבת כל תמרור כדי לוודא את הצבתו הנכונה מבחינה הנדסית וחוקית וכן את התאמתו למקום בו הוצב בפועל.

4.3 הביקורת מצאה כי נכה אשר אושרה בקשתו להקצאת מקום חנייה בשטח הציבורי נדרש לשלם סך של 150 ₪ עקב כך.

הביקורת לא מצאה ולא הומצא לה כל אסמכתא חוקית לגביית אגרה לסימון חניית נכה בחוק עזר או בכלל. הביקורת ממליצה כי חוקיות גביית תשלום זה תיבדק על ידי היועצת המשפטית לעירייה ובהתאם ייקבע המשך גביית סכום

זה מנכים.

4.4 בסיוורים בהם דגמה הביקורת מדגם של תמרורים, הביקורת מצאה כי ישנם תמרורי חניית נכה שמספר הרכב מוטבע בהם בתחתית התמרור ומאידך ישנם תמרורים בהם מספר הרכב מוטבע בהם בחלק העליון של התמרור.

הביקורת מצאה כי אין הנחייה חוקית למקום רישום מספר הרכב אולם ניתן להוסיף את מספר הרכב בשלט נפרד כתוספת התניה. לפיכך, הביקורת ממליצה כי תונהג אחידות בתמרורי חנייה לנכים ובכולם יוסיפו את מספר רכב הנכה בשלט נפרד כך שיתאפשר גם שימוש חוזר בתמרור ותישמר האחידות.

4.5 הביקורת מצאה כי נושא מספר החניות לנכים בחניונים הציבוריים והתאמתם לתקנות בתוקף לא נבדק על ידי מנהלת מחלקת תחבורה ובבדיקה מדגמית שערכה הביקורת בחניונים ציבוריים נמצא כי חסרים בהם מקומות חניה לנכים.

הביקורת לא מצאה ולא הומצאו לה הנחיות בכתב אותם הוציאה מנהלת מחלקת תחבורה לגבי מספר חניות נכים אותן יש לסמן בחניונים ציבוריים ולדברי מנהל מחלקת עבודות ציבוריות, מנהלת מחלקת תחבורה מטפלת בנושאים כאלו דרך ועדת תנועה ומחלקת עבודות ציבוריות מבצעת את הנחיות הוועדה. כמו כן, יש לציין כי החניונים הציבוריים בתשלום שבבעלות עיריית כפר סבא מתופעלים ומטופלים על ידי החברה הכלכלית לפיתוח כפר סבא.

הביקורת ממליצה כי יערך סקר בכל החניונים הציבוריים בעיר המוגדרים ככאלה בתקנות התכנון והבנייה, בין בתשלום ובין שאינם בתשלום ויסומנו בכולם חניות לנכים כמתחייב בתקנות הן בהיבט המספרי והן בהיבט ההנדסי כך שמידות ומאפייני החנייה יתאימו לתנאים המפורטים בסעיף הדין בחניות נגישות בתקן ישראלי 1918 חלק 2. תקני החנייה אשר נקבעו בתקנות התכנון והבנייה לגבי מספר מקומות חנייה נגישים חייבים להישמר כלשונם ויש לסמן בהתאם במקומות החנייה הציבורית.

יתר על כן, הביקורת ממליצה כי גורם אחד (לדעת הביקורת - מהנדסת התנועה) ירכז את הטיפול בנושא מכיוון שברחבי העיר קיימים מספר

סוגים של חניונים ציבוריים הן באחריות העירייה, הן באחריות החברה הכלכלית והן באחריות גופים פרטיים ו/או ציבוריים שונים.

4.6 הביקורת מצאה כי רוב התמרורים בעיר הוצבו לפני הקמת המערכת הממוחשבת ובעת הכנסת הנתונים לא נמצאו החלטות ועדת תנועה לכל תמרור מוצב. הביקורת מצאה כי לא ניתן למנות באופן אוטומטי את כל הנתונים המוזנים במערכת שבה רשומים 3,621 תמרורים אשר אינם מקושרים להחלטת ועדת תנועה ועוד 822 תמרורים המקושרים להחלטת ועדת תנועה. כן, מצאה הביקורת כי קיימת במערכת בעיה תפעולית ולא ניתן למנות את מספר התמרורים שאושרו בוועדת תנועה ובפועל לא הותקנו. נמסר לביקורת כי הנושא טופל. הביקורת מצאה כי מחלקת עבודות ציבוריות מעדכנת את המערכת באופן קבוע משנת 1997 ואין לה רישום על נתונים אלה. לפיכך, קיימים ומותקנים ברחבי העיר תמרורים שלא מעודכנים במערכת הממוחשבת ו/או ללא תיעוד של ההחלטה ("אסמכתאות") להקמתם ולעומת זאת, רשומים במערכת תמרורים שככל הנראה, לא קיימים בפועל בשטח.

הביקורת ממליצה על עריכת סקר תמרורים מקיף במימון משרד התחבורה או במימון אחר אשר כתוצאה מעריכתו יושלמו כל האישורים החסרים ותאושר התקנת תמרורים חסרים. בנוסף, הביקורת ממליצה כי תיערך הדרכה לכלל הגורמים המתאימים בעירייה, לתפעול מלא ונכון של מערכת ה-G.I.S.

4.7 הביקורת מצאה כי אין הנחיות למחלקת גנים ונוף לטפל באופן יזום ושוטף ולדאוג לגיזום נחוץ של צמחייה הסמוכה לתמרורים, רמזורים והסדרי תנועה. הביקורת מצאה כי מחלקת עבודות ציבוריות לא תיאמה מול מחלקת גנים ונוף את הטיפול בצמחייה הסמוכה לתמרורים.

הביקורת ממליצה כי מנהלת מחלקת תחבורה תוציא הנחיות כתובות לגבי תחזוקה נאותה ויחד עם מנהלי מחלקות עבודות ציבוריות, חשמל וגנים ונוף ייקבע אופן שיתוף הפעולה הנדרש לטיפול שוטף וקבוע במפגעים הקשורים להסדרי תנועה ותמרור.

dingoo

מדינת ישראל
 משרד התחבורה
 אגף תכנון תחבורתי

נספח א'

כ"ה חשוון, תשס"ד
 20 נובמבר, 2003

מספר: 1550
 מס' סידורי 13

אל: רשות התימור המקומיות

הנדון: תכנת מחשב לאחזקת רישום התמרורים ברשויות התימור המקומיות

1. עפ"י תקנה 18 (ד) לתקנות התעבורה תשכ"א – 1961, מוטלת חובת הרישום והאחזקה של מערכת התמרור, השילוט והסימון (בדרכים), על רשות התימור המקומית בתחום השיפוט שלה.
2. בפועל, עולה שוב ושוב הטענה כי מערכות הרישום של התמרורים, בחלק ניכר מן הרשויות המקומיות אינן קיימות או קרסו ואינן מתמידות. ניתן לציין שתי תופעות שליליות עיקריות הנגרמות בשל מצב זה:
 - א. אי סדר בניהול הצבת התמרורים בשטח.
 - ב. חוסר אפשרות לתת גיבוי אמיתי למערכת האכיפה והשיפוט לעניין עבירות התנועה.
3. מבקר המדינה וועדת ביקורת המדינה של הכנסת, דרשו ממשרד התחבורה לפקח על קיומה בפועל של התקנה, בכל רשויות התימור המקומיות.
4. מטרתה של חובה זו היא לניהול תקין של הצבת תמרורים וסימונים מחד, ועמידה בדרישות הציבוריות והמערכות המשפטיות, מאידך. לפיכך על כל רשות תימור מקומית להיערך להקמת מערכת, אשר תאפשר ניהול, לצרכי תכנון, מעקב, לעבודות ועדת התימור לאחזקה שוטפת, לבקרה ולסיוע משפטי במידה ויידרש.

**מדינת ישראל
משרד התחבורה
אגף תכנון תחבורתי**

5. בכדי להקים מערכת לצורך זה, יש לקיים סקר מצאי במצב קיים של התמרורים והסימונים בישוב. משרד התחבורה נכון לסייע ע"י מימון הסקר הבסיסי, ליצירת הקובץ ההתחלתי, בהוצאה של 70% מעלות הסקר, כפי שיוצע ע"י הרשות המקומית.

6. רכישת המערכת לניהול קובץ התמרורים והסימונים, או תחזוקתה בהמשך, יהיה בתחום האחריות, והבחירה של השלטון המקומי.

7. בחקר שוק שבוצע ע"י משרד התחבורה נמצאו 3 מרכות התומכות ביצירת הקובץ הנדרש.

לפניה זו מצורף נספח מידע.

אין במידע זה כדי לפסול קיומם של מערכות אחרות, להקמת קובץ הנתונים ותחזוקתו, ככל שתבחר הרשות המקומית לעשות.

ב ב ר כ ה ,

**רונן ישעיהו
מנהל אגף בכיר
תכנון תחבורתי**

העתקים:
-מנכ"ל משרד התחבורה
-סמנכ"ל בכיר יבשה
-מנהל אגף בכיר תשתית ופיתוח
-מפע"תים מחוזיים (5)
-מתנמ"ים (2)

נספח ב'

עיריה		משרד התחבורה		כמות	סוג תמרור גורם אחראי יש/אין תאריך החלטה
אין	יש	יש	אין	0	
			1	70	משרד התחבורה אין תאריך החלטה R1
			3	200	משרד התחבורה אין תאריך החלטה R2
2				188	משרד התחבורה אין תאריך החלטה R3
2				1	א - 11 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
2				3	א - 12 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
2				2	א - 13 עיריה אין תאריך החלטה
			1	2	א - 14 עיריה אין תאריך החלטה
			2	2	א - 1 עיריה אין תאריך החלטה
4				2	א - 25 עיריה אין תאריך החלטה
	1			1	א - 27 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			2	2	א - 28 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
1				4	א - 28 עיריה אין תאריך החלטה
2				1	א - 28 עיריה יש תאריך החלטה
			2	2	א - 29 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
3				1	א - 29 עיריה אין תאריך החלטה
1				2	א - 2 עיריה אין תאריך החלטה
1				2	א - 30 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	1			3	א - 30 עיריה אין תאריך החלטה
			1	1	א - 31 עיריה אין תאריך החלטה
1				1	א - 33 עיריה אין תאריך החלטה
			1	1	א - 33 עיריה יש תאריך החלטה
6				1	א - 34 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	2			1	א - 35 עיריה אין תאריך החלטה
			1	1	א - 36 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
		2		6	א - 36 עיריה אין תאריך החלטה
37				2	א - 36 עיריה יש תאריך החלטה
	5			1	א - 37 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			1	2	א - 37 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
12				37	א - 37 עיריה אין תאריך החלטה
	6			5	א - 37 עיריה יש תאריך החלטה
2				1	א - 38 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
1				12	א - 38 עיריה אין תאריך החלטה
			54	6	א - 38 עיריה יש תאריך החלטה
	28	28		2	א - 3 עיריה אין תאריך החלטה
281				1	א - 40 עיריה אין תאריך החלטה
	248			54	א - 43 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			6	28	א - 43 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
27				281	א - 43 עיריה אין תאריך החלטה
			2	248	א - 43 עיריה יש תאריך החלטה
78				6	א - 44 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	43			27	א - 44 עיריה אין תאריך החלטה
2				2	א - 46 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	2			78	א - 46 עיריה אין תאריך החלטה
		1		43	א - 46 עיריה יש תאריך החלטה
6				2	א - 9 עיריה אין תאריך החלטה
4	4			2	א - 9 עיריה יש תאריך החלטה
			1	1	ב - 13 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
			1	6	ב - 13 עיריה אין תאריך החלטה
		3		4	ב - 13 עיריה יש תאריך החלטה

עיריה		משרד התחבורה		כמות	סוג תמרור גורם אחראי יש/אין תאריך החלטה
אין	יש	יש	אין	0	
2				1	ב - 14 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	2			1	ב - 15 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			2	3	ב - 15 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		1		2	ב - 15 עיריה אין תאריך החלטה
5				2	ב - 15 עיריה יש תאריך החלטה
	13			2	ב - 16 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			2	1	ב - 16 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
2				5	ב - 16 עיריה אין תאריך החלטה
			8	13	ב - 16 עיריה יש תאריך החלטה
	4	4		2	ב - 18 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
24				2	ב - 18 עיריה אין תאריך החלטה
	1			8	ב - 20 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			2	4	ב - 20 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
	1			24	ב - 20 עיריה אין תאריך החלטה
			6	1	ב - 20 עיריה יש תאריך החלטה
6				2	ב - 21 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	2			1	ב - 21 עיריה יש תאריך החלטה
			4	6	ב - 24 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
3				6	ב - 24 עיריה אין תאריך החלטה
	2			2	ב - 24 עיריה יש תאריך החלטה
1				4	ב - 25 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			9	3	ב - 25 עיריה אין תאריך החלטה
		12		2	ב - 25 עיריה יש תאריך החלטה
72				1	ב - 26 עיריה אין תאריך החלטה
	162			9	ב - 28 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			23	12	ב - 28 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		2		72	ב - 28 עיריה אין תאריך החלטה
27				162	ב - 28 עיריה יש תאריך החלטה
	11			23	ב - 29 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			14	2	ב - 29 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		9		27	ב - 29 עיריה אין תאריך החלטה
228				11	ב - 29 עיריה יש תאריך החלטה
	124			14	ב - 2 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			16	9	ב - 2 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		1		228	ב - 2 עיריה אין תאריך החלטה
13				124	ב - 2 עיריה יש תאריך החלטה
	2			16	ב - 30 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			14	1	ב - 30 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
14				13	ב - 30 עיריה אין תאריך החלטה
	2			2	ב - 30 עיריה יש תאריך החלטה
			4	14	ב - 31 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
		2		14	ב - 31 עיריה אין תאריך החלטה
9				2	ב - 31 עיריה יש תאריך החלטה
	6			4	ב - 32 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
1				2	ב - 32 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
	1			9	ב - 32 עיריה אין תאריך החלטה
			1	6	ב - 32 עיריה יש תאריך החלטה
4				1	ב - 33 עיריה אין תאריך החלטה
			40	1	ב - 33 עיריה יש תאריך החלטה
		12		1	ב - 35 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
202				4	ב - 35 עיריה אין תאריך החלטה

עיריה		משרד התחבורה		כמות	סוג תמרור גורם אחראי יש/אין תאריך החלטה
אין	יש	יש	אין	0	
	65			40	ב - 36 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			48	12	ב - 36 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		5		202	ב - 36 עיריה אין תאריך החלטה
90				65	ב - 36 עיריה יש תאריך החלטה
	51			48	ב - 37 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			4	5	ב - 37 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		2		90	ב - 37 עיריה אין תאריך החלטה
5				51	ב - 37 עיריה יש תאריך החלטה
	9			4	ב - 3 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			16	2	ב - 3 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
19				5	ב - 3 עיריה אין תאריך החלטה
	14			9	ב - 3 עיריה יש תאריך החלטה
			15	16	ב - 40 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
30				19	ב - 40 עיריה אין תאריך החלטה
	8			14	ב - 40 עיריה יש תאריך החלטה
			6	15	ב - 41 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
		1		30	ב - 41 עיריה אין תאריך החלטה
5				8	ב - 41 עיריה יש תאריך החלטה
	2			6	ב - 42 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			15	1	ב - 42 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		1		5	ב - 42 עיריה אין תאריך החלטה
3				2	ב - 42 עיריה יש תאריך החלטה
	3			15	ב - 43 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			3	1	ב - 43 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
			28	3	ב - 43 עיריה אין תאריך החלטה
1				3	ב - 43 עיריה יש תאריך החלטה
			18	3	ב - 44 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
4				28	ב - 45 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
2				1	ב - 45 עיריה אין תאריך החלטה
			5	18	ב - 46 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
63				4	ב - 46 עיריה אין תאריך החלטה
			31	2	ב - 47 עיריה אין תאריך החלטה
45				5	ב - 48 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	3			63	ב - 48 עיריה אין תאריך החלטה
			2	31	ב - 49 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
		1		45	ב - 49 עיריה אין תאריך החלטה
3				3	ב - 49 עיריה יש תאריך החלטה
	3			2	ב - 4 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			92	1	ב - 4 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
76				3	ב - 4 עיריה אין תאריך החלטה
	13			3	ב - 4 עיריה יש תאריך החלטה
3				92	ב - 50 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
1				76	ב - 50 עיריה אין תאריך החלטה
			150	13	ב - 50 עיריה יש תאריך החלטה
		10		3	ב - 51 עיריה אין תאריך החלטה
1				1	ב - 55 עיריה אין תאריך החלטה
			1	150	ב - 56 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
3				10	ב - 56 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
	2			1	ב - 57 עיריה אין תאריך החלטה
			1	1	ב - 58 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
2				3	ב - 58 עיריה אין תאריך החלטה

עיריה		משרד התחבורה		כמות	סוג תמרור גורם אחראי יש/אין תאריך החלטה
אין	יש	יש	אין	0	
			1	2	ב - 58 עיריה יש תאריך החלטה
11				1	ב - 59 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
1				2	ב - 59 עיריה אין תאריך החלטה
			2	1	ב - 61 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			14	11	ב - 61 עיריה אין תאריך החלטה
		9		1	ב - 65 עיריה אין תאריך החלטה
7				2	ב - 68 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	2			14	ב - 6 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			1	9	ב - 6 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
1				7	ב - 6 עיריה אין תאריך החלטה
			2	2	ב - 6 עיריה יש תאריך החלטה
2				1	ג - 12 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			8	1	ג - 12 עיריה אין תאריך החלטה
		7		2	ג - 13 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
27				2	ג - 13 עיריה אין תאריך החלטה
	59			8	ג - 1 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			3	7	ג - 1 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		1		27	ג - 1 עיריה אין תאריך החלטה
1				59	ג - 1 עיריה יש תאריך החלטה
			1	3	ג - 20 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			2	1	ג - 20 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
1				1	ג - 20 עיריה אין תאריך החלטה
			1	1	ג - 23 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
1				2	ג - 24 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
1				1	ג - 28 עיריה אין תאריך החלטה
89				1	ג - 29 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	232			1	ג - 29 עיריה אין תאריך החלטה
			1	1	ג - 36 עיריה אין תאריך החלטה
			3	89	ג - 43 עיריה אין תאריך החלטה
3				232	ג - 43 עיריה יש תאריך החלטה
	1			1	ג - 44 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			1	3	ג - 45 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
		1		3	ג - 45 עיריה אין תאריך החלטה
	3			1	ג - 45 עיריה יש תאריך החלטה
			3	1	ג - 49 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
59				1	ג - 49 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
	31			3	ג - 49 עיריה יש תאריך החלטה
9				3	ג - 4 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
	17			59	ג - 4 עיריה אין תאריך החלטה
1				31	ג - 4 עיריה יש תאריך החלטה
	3			9	ג - 50 עיריה אין תאריך החלטה
			10	17	ג - 50 עיריה יש תאריך החלטה
		1		1	ג - 51 עיריה אין תאריך החלטה
122				3	ג - 51 עיריה יש תאריך החלטה
	53			10	ג - 6 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
			30	1	ג - 6 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		1		122	ג - 6 עיריה אין תאריך החלטה
45				53	ג - 6 עיריה יש תאריך החלטה
	20			30	ג - 7 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
		1		1	ג - 7 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		1		45	ג - 7 עיריה אין תאריך החלטה

עיריה		משרד התחבורה		כמות	סוג תמרור גורם אחראי יש/אין תאריך החלטה
אין	יש	יש	אין	0	
	1			20	ג - 7 עיריה יש תאריך החלטה
	1			1	ד - 11 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
		1		1	ד - 13 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
	1			1	ד - 19 עיריה יש תאריך החלטה
	1			1	ד - 4 עיריה יש תאריך החלטה
			5	1	ה - 7 משרד התחבורה יש תאריך החלטה
			26	1	ה - 8 עיריה יש תאריך החלטה
5				1	ו - 10 עיריה יש תאריך החלטה
4				5	ו - 6 משרד התחבורה אין תאריך החלטה
				26	מידע משרד התחבורה אין תאריך החלטה
				5	מידע עיריה אין תאריך החלטה
				4	מראה עיריה אין תאריך החלטה
				4422	סה"כ כולל רמזורים
עיריה		משרד התחבורה			
אין	יש	יש	אין		
1836	1271	120	773	4000	סה"כ ללא רמזורים
					ניתן להפחית מהכמויות הנ"ל את הכמויות של תמרור א-43 שבד"כ מצורף לתמרור אחר שמימלא מנוי גם הוא